

Samenstelling van de commissie per 31 december 2011

De commissie bestaat volgens de overeenkomst uit vier deskundigen, waarvan Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân en het bestuur van Wetterskip Fryslân er elk één benoemen en de NAM twee benoemt. Tevens is in de plaatsvervangings voorzien. De commissie is als volgt samengesteld.

Benoemd door de provincie

1. Drs. F. van der Ploeg, Voorzitter	Oud griffier van de Staten van Fryslân
2. Ir.dr. P.L. Lap (plaatsvervanger voor 1.)	Oud directeur Wegen en Kanalen van de provincie Fryslân

Benoemd door Wetterskip Fryslân

3. Ir. W.G. Epema	Oud directeur ingenieur van Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden
4. Ir. W. P.C. Zeeman (plaatsvervanger voor 3.)	Geohydroloog

Benoemd door de NAM

5. Mr. A.H.Oude Elferink, Vice-voorzitter	Voorheen juridisch adviseur NAM
6. Ir. A. van der Werf (plaatsvervanger voor 5.)	Oud directeur ingenieursbureau Oranjewoud
7. Prof. ir. K.d'Angremond	Emeritus hoogleraar TU Delft
8. Dr.ir. J.H.A. Struik (plaatsvervanger voor 7.)	Voorheen offshore manager bij de NAM

De benoeming geldt voor een periode van drie jaar tot 15 mei 2012.

Secretariaat

Aan de commissie is een secretariaat toegevoegd dat is ondergebracht bij Wetterskip Fryslân te Leeuwarden. Secretaris van de commissie is sinds 1 januari 2001 ir. F.H. van Veen te Groningen. Assistent-secretaris en als zodanig contactpersoon is mr. H.J.Dijkstra. Het postadres van de commissie is: Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden. Het secretariaat is bereikbaar onder telefoonnummer 058-2922794 en per mail: hdijkstra@weterskipfryslan.nl. Voorts is meer informatie te vinden op www.bodemdalingfryslan.nl

Taak van de commissie

De commissie heeft tot taak omtrent een met redenen omkleed en zo veel mogelijk gedocumenteerd verzoek, een aanbeveling te doen waarin met reden omkleed wordt aangegeven:

- welke handelingen, werken of werkzaamheden aan te bevelen zijn als maatregelen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn ter voorkoming, beperking of herstel van schade ten gevolge van bodemdaling door aardgaswinning.
- welke kosten, hetzij van vorenbedoelde maatregelen, hetzij anderszins (compensaties) de NAM naar het oordeel van de commissie zou moeten vergoeden overeenkomstig de regels van de overeenkomst.

De vier fases van een claim

Bij de afhandeling van claims kunnen veelal vier fases worden onderscheiden:

Fase 1 onderzoeksfase, planvoorbereiding.

In deze fase worden de gevolgen van de bodemdaling door aardgaswinning geïnventariseerd en worden zonodig oplossingen ontwikkeld en afgewogen om schade te voorkomen of te compenseren. Voor deze oplossingen worden globale kostenramingen en tijdschema's opgesteld. Fase 1 eindigt met een principekeuze voor een van de mogelijke oplossingen.

In **fase 2** wordt deze oplossing vervolgens uitgewerkt. De definitieve situering wordt bepaald evenals vorm en afmetingen. Gedetailleerd (waterloopkundig en/of grondmechanisch) onderzoek vindt plaats. Onderzocht wordt welke vergunningen nodig zijn en welke procedures moeten worden doorlopen. Tijdschema's en kostenramingen worden verfijnd.

Fase 3 dient als voorbereiding van de uitvoering. Aan de orde zijn zaken als grondaankoop, verkrijgen van vergunningen en opstellen van bestekken en contracten.

In **fase 4** volgt de uitvoering. Als naar gelang de voortgang van de werkzaamheden in de opeenvolgende fases worden de gemaakte kosten na goedkeuring door de commissie door NAM op declaratiebasis vergoed. De eindafrekening van een project of werk wordt verwacht binnen zes maanden na (eerste) oplevering.

Overzicht claims 2011

Claim	Verzoeker	Omschrijving	Vergoeding	Datum	Besluit Commissie
T2b	Ws. Fryslân	Verzoek om actualisering fase1 onderzoek uit 2001 Bergum West overige gebieden	-	07-11-11	geen bezwaar 22-11-11
T5w	Ws. Fryslân	Declaratie eigen technische dienst 3 ^e en 4 ^e kwartaal 2010	€ 42.849,61	25-01-11	gehonoreerd 15-02-11
T5x	Ws Fryslân	Declaratie eigen technische dienst 1 ^e en 2 ^e kwart.	€ 35.467,13	31-10-11	gehonoreerd 22-11-11
T16ba23	Gemeente Tytsjerk'diel	Eindafrekening aannemerskosten fase 4, bestek 0805, riolering Bergum (totale kosten NAM € 918.391,14)	€ 9.516,51	23-12-10	gehonoreerd 15-02-11
T16bb2	idem	Eindafrekening directie/toezicht fase 4 bestek 0805, riolering Bergum (totale kosten NAM € 60.000,- afkoop)	€ 30.000,00	24-12-10	gehonoreerd 15-02-11
T16bb3	idem	Declaratie alle bijkomende kosten, bestek 0805, riolering Bergum	€ 5.076,27	05-01-11	gehonoreerd 15-02-11
T16d3	idem	Verzoek vergoeding schade ijsbaan Bergum periode 2007 t/m 2010	€ 18.708,33	22-02-11	gehonoreerd 19-04-11
T16e	idem	Verzoek afkoop herinvesteringen en exploitatielast riolering Bergum, bestek 0805	--	31-10-11	in behandeling
1 T16h	idem	Verzoek advies inzake overstort ROXII Bergum West op basis offerte Tauw b.v.	€ 5.628,70	25-03-11	gehonoreerd 19-04-11
T19a	Ws. Fryslân	Verzoek om inmeten boezemkaden bebouwd gebied gemeente Tytsjerk		25-01-10	gehonoreerd 15-02-11
		Declaratie kosten inmeten kaden	€ 3.516,45	08-09-11	gehonoreerd 27-09-11
T20	Ws. Fryslân	Herziene berekeningen aandeel NAM in herinvesteringen: Gemalen Jistrum, Zwartkruis, Garyp Gemalen Pardeel, Soest, 't Oech		28-01-11 06-09-11	akkoord 15-02-11 akkoord 27-09-11
NF6b*	Ws. Fryslân	Aanvullende Informatie over fase 2 onderzoek Dongeradeel		30-03-11	aangehouden 19-04-11 onderzoek voorlopig opgeschort
NF6b1*	Ws. Fryslân	Verzoek om instemming met nieuwe verdeelsleutel kosten fase 2 onderzoek Dongeradeel	-	19-09-11	aangehouden 27-09-11
NF8d*	Ws.Fryslân	Declaratie eigen technische dienst 3 ^e en 4 ^e kwartaal 2010	€ 18.105,60	25-01-11	gehonoreerd 15-02-11
NF8e*	Ws Fryslân	Declaratie eigen technische dienst 1 ^e en 2 ^e kwart.	€ 35.702,31	31-10-11	gehonoreerd 22-11-11

* Claims winningsgebied Noord Friesland (NF nummer) vallend onder "Overeenkomst Fryslân" van juni 2006.

Bodemdalingsprognoses en metingen

Prognoses

De commissie baseert zich bij haar besluitvorming onder meer op de meest recente prognoses inzake de toekomstige bodemdaling. Op basis van de overeenkomst is de NAM gehouden tot regelmatig onderzoek, waterpassingen en metingen ten einde de voortgaande feitelijke bodemdaling door aardgaswinning in beeld te brengen en een zo nauwkeurig mogelijke eindprognose op te kunnen stellen. De prognoses dienen door de NAM ten minste eenmaal per vijf jaar aan de provincie te worden voorgelegd. De meest recente prognoses voor de NAM-concessies Tietjerksteradeel en Noord Friesland zijn opgenomen in het NAM-rapport met als kenmerk nr. EP201006302236 en is getiteld "Bodemdaling door Aardgaswinning, Nam-velden in Groningen, Friesland en het noorden van Drenthe, Status Rapport 2010 en prognose tot het jaar 2070

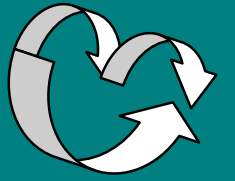
Metingen

In haar vergadering van 21 november 2000 heeft de commissie ingestemd met een programma van hoogtemetingen dat ook wordt aangehouden voor het aangrenzende gebied in Groningen, dat wil zeggen ten minste eens per vijf jaar middels waterpassing een grote of uitgebreide hoogtemeting over het gehele gebied, zo nodig tussentijds aangevuld met een kleine beperkte hoogtemeting. De laatste hoogtemeting heeft plaatsgevonden in 2008. De resultaten daarvan zijn medio 2010, gelijktijdig met de nieuwe prognose, door de NAM naar buiten gebracht.

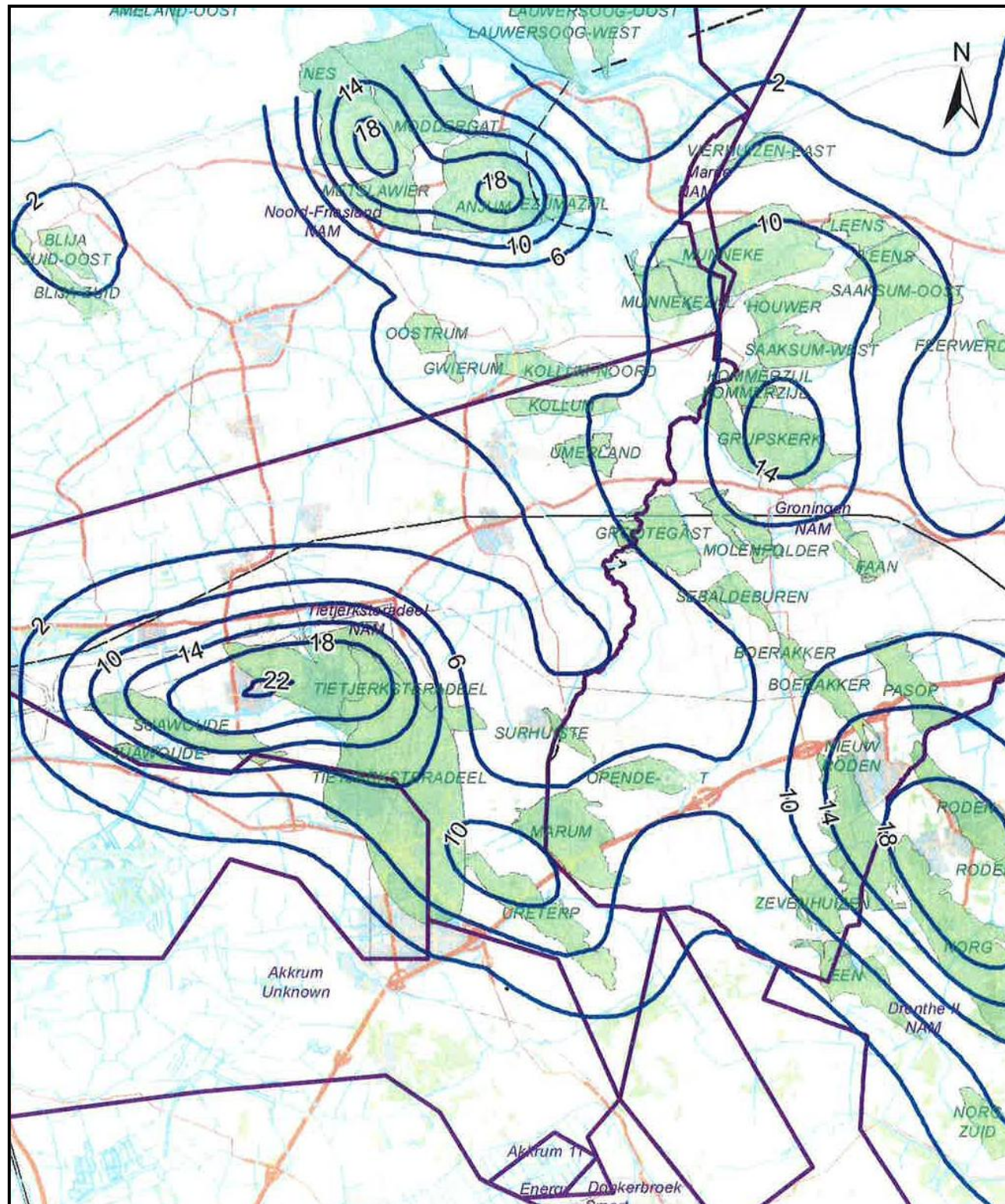
OVERZICHT TOTALEN:

	Winningsgebied Tietjerksteradeel	Winningsgebied Noord Friesland
Totaal in 2002 uitgekeerde vergoedingen:	€ 192.502,75	-
Totaal in 2003 uitgekeerde vergoedingen:	€ 457.856,97	-
Totaal in 2004 uitgekeerde vergoedingen:	€ 859.981,30	-
Totaal in 2005 uitgekeerde vergoedingen:	€ 1.087.262,71	-
Totaal in 2006 uitgekeerde vergoedingen:	€ 2.411.886,38	€ 98.732,03
Totaal in 2007 uitgekeerde vergoedingen:	€ 522.561,17	€ 46.886,01
Totaal in 2008 uitgekeerde vergoedingen:	€ 1.189.628,68	€ 65.887,24
Totaal in 2009 uitgekeerde vergoedingen:	€ 937.080,27	€ 89.139,85
Totaal in 2010 uitgekeerde vergoedingen:	€ 1.148.506,96	€ 31.351,20
Totaal in 2011 uitgekeerde vergoedingen:	€ 278.788,21	€ 18.105,60
TTotaal uitgekeerde vergoedingen tot en met 2011:	€ 9.086.055,40	€ 350.101,83

Commissie Bodemdaling Fryslân Jaarverslag 2011

Dit kaartje toont de gedeeltelijke wijziging die het Statusrapport 2010 ondergaat als gevolg van het voornemen om het grotere aardgasveld bij Nes te exploiteren. Het kaartje toont de verwachte bodemdaling in cm in 2070. De blauwe lijnen onderbroken door getallen geven de bodemdalingscontouren weer. De paarse lijnen begrenzen de concessiegebieden.

Vooraf

Overeenkomstig aanbevelingen van de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân werd door de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (NAM) in de loop van het verslagjaar bijna € 300.000 uitgekeerd om schade als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning in haar concessie- of wingebieden Tietjerksteradeel en Noord-Friesland te vergoeden dan wel te voorkomen. Het totaal van door de NAM uitgekeerde vergoedingen sinds de start van de commissie in 2000 komt hiermee op circa € 9,4 miljoen.

In de loop van 2011 werd de commissie geïnformeerd over de ontwikkeling van het gasveld Nes. Het veld bleek omvangrijker dan oorspronkelijk gedacht. De NAM heeft eind 2011 een nieuw winningsplan ingediend en als dat door het Rijk wordt goedgekeurd zal dat gevolgen hebben voor de bodemdaling ter plaatse. Uit de prognoses die bij de aanvraag zijn gevoegd (zie het kaartje op pagina 4 van dit verslag) gaat het aldaar in de eindsituatie (2070) om een maximale daling van 18 centimeter. Voor de commissie betekent dat, in ieder geval het eind van de werkzaamheden nog niet in zicht is.

Vorig jaar werd reeds medegedeeld dat de commissie heeft afgesproken dat bij nieuwe claims de prognose 2010 gehanteerd zal worden. Voor eventuele aanpassing van reeds genomen maatregelen zal in het algemeen, ook gezien de onzekerheidsmarge van 25%, de prognose 2015 afgewacht kunnen worden. Het statusrapport 2010 alsmede de correctie daarop is te downloaden op www.nam.nl

Nadere informatie over het werk van de commissie is te vinden op www.bodemdelingfryslan.nl

Drs. F. van der Ploeg, voorzitter

Partijen

De Overeenkomst Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân 2006 is gesloten door enerzijds de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV te Assen en anderzijds de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. In 2011 is de overeenkomst 2006 aangevuld omdat Smart Energy Solutions BV de winningsvergunning Donkerbroek van de NAM heeft overgenomen. Ook de eventuele claims uit dit gebied kunnen bij de commissie worden ingediend. De overeenkomst voorziet in de mogelijkheid dat andere belanghebbenden tot de overeenkomst toetreden en op de wijze als in de overeenkomst is voorzien, een verzoek tot vergoeding van kosten indienen. Andere belanghebbenden (overheidslichamen, bedrijven, instellingen, particulieren) kunnen zich aansluiten door de Verklaring van Toetreding te ondertekenen waarvan het model door de commissie is vastgesteld. Van deze mogelijkheid werd in 2011 geen gebruik gemaakt.

Werkzaamheden

De commissie heeft in de verslagperiode vier keer vergaderd en wel op 15 februari, 19 april en 22 november te Assen en op 27 september te Schoonebeek.

Op 4 november 2011 vergaderde een Klein comité uit de commissie met een delegatie van Wetterskip Fryslân en een vertegenwoordiger van Deltares over de ten nemen waterhuishoudkundige maatregelen Dongeradeel. Deze maatregelen en het watergebiedsplan houden de commissie al geruime tijd bezig. Voortgang is verder gemaakt met de inventarisatie en vaststelling van stichtingskosten van daarvoor in aanmerking komende bodemdalingswerken, zulks ten behoeve van de vaststelling van contante waarden voor eventuele afkoop.

In het verslagjaar hebben drie particulieren een claim bij de commissie gedeponneerd. Naar aanleiding daarvan zijn door de secretaris onderzoeken ingesteld en rapporten uitgebracht. De secretaris is van oordeel dat in geen van de drie gevallen sprake is van schade als gevolg van aardgaswinning. De commissie onderschrijft dat oordeel. Overigens zijn de particulieren niet tot de overeenkomst toegetreden.